

EPISTOLA III.

Ad quendam Poliatrum.

*De Zacuti Lusitani praxi, non à quovis imitandâ, quæ
interveniant obstacula.*

Remitto Zacutum, qui videtur esse purus putus Galenista, ab eo tam in theoriâ, quam praxi, nè latum unguem discedens. Illud unicè mihi est admirationi, in tam grandi opere, nulla penitus obvia medicamenta chymica, non dicam ex mineralium, sed ne quidem ex vegetabilium classe, deprompta, quæ tamen ipsa constant ex multiplici ac variâ simplicium farragine, vulgari tantùm modo præparata. Et si haud abnuam, plerosque morbos, qui arte medicâ curabiles, ope vegetabilium extirpari posse, hac tamen lege ac conditione, si obtingant ægri in assumendis remediis, obloquentes: sed cum Nostratum plerique adeò *κακοσώματοι* & nauseabundi, ut sæpius etiam hermetica multo suaviora & in exiguâ dosi porrigenda, respuant, quid contingeret, si oblonga illa apozemata purgantia, si tam præparantia, quam corroborantia, ex tam numerosis contexta ingredientibus, ipso odore & sapore Naturæ valde adversis, imò ipsis oculis abominandis, deglutienda obtruderentur.

Medici Itali & Hispani multò

fortunatiores sunt æstimandi, qui ægros suæ curæ commissos habent ad eò morigeros, quidvis præscribunt, sine ullâ tergiversatione abligurientes, illorum dicta velut prætorica, imò ceu cælitus delapsa, observantes. In ipsâ etiam diætâ quantumvis rigidâ ordinata, obsequium præstant, cibaria unciatim assumentes nec à dosi designatâ deslectentes. Idem requirit Galenus noster lib. i. Meth. ut Medici suis ægris imperent, prout Duces militibus, & Reges subditis.

Id optandum, sed in hoc districtu, vix practicandum, cum Nostrates tale imperium non ferant, oportet rogare, precibus instare, & verborum lenociniis uti, ad persuadendum, ut non rarò medicamenta aliàs jucunda & palato grata, assumant. Cum igitur Medici in Germaniâ, non eâ polleant autoritate, nec in tanto apud suos respectu, quid miri, si complures, si paruisent, à gravissimis morbis liberari, ac in integrum restitui potuisent, qui refractarij suâ culpâ ad oreum amandati. Medicorum, præsertim in hoc tractu existimatio majori ex parte dependet ab uromantiâ futuri & fallaci (in
Ita-

Italia ea sprete ac neglecta) si quis inani dicacitate ac garrulitate, agyrtarum ac circumforaneorum more, simpliciores, astu quodam circumvenire, non est solitus, ceu rerum medicarum imperitus, negligitur. Si Hippocrates & Galenus ab Orco revocati, hac in Regione, praxin medicam exercerent, eandem experiri Fortunam, cogerentur, nisi ad istas namias se assuetacerent. Sed oportet æquo animo pati, quæ sunt immutabilia.

Verè Hippocrates lib. d. arte Medicum, qui suffecerit ad cognoscendum, sufficere etiam ad sanandum: ex in Hieron. Capiaccius, Medicus Patavinus, cuidam Polono studioso expetenti ipsius secreta, haud inscite respondit: lege meam Methodum, & habebis mea secreta: innuere volens, si Essentia morbi cum suis causis, sit cognita, si medendi ratio, & simplicium medicamentorum facultas comperta, ei haud opus operosa pharmacorum sylvæ, quin morbus levi manu paucioribus prælidis, expugnari queat.

Quantum momenti, in dextrâ morborum cognitione, & causarum investigatione, illustre nobis exemplar reliquit Zacutus Lusitanus, in praxi suâ admirandâ, qui complures ægros, à chronicis & gravissimis morbis, aliorum Medicorum laboriosâ operâ frustraneâ, facili prælidiorum genere, liberavit, quasi è fau-

cibus mortis subtractos. Optimus Conjectator, videtur esse optimus Medicator. Quamvis haud abnuam, quin hic non rarò Fortuna & felicitas ab Alto interveniat, & Boni Geni, ipsius Medici Phantasiâ inclinent ac dirigant, (cum sæpius multa ac varia remediorum genera succurrant, ut in ancipiti, quæ seligenda) ad ea usurpanda, quæ imprimis salutaria, & ad morbum profligandum, accommodata,

Cum Zacutus sit acutus & argutus in suâ *negotij* & *disquisitione* causarum morbificarum, illius observationes & curationes æmulari, non cuilibet erit promprum. Cû etiam juxta sententiam Hippocratis, Natura à Naturâ, & morbus à morbo multum differat. Etli complures consimili morbo detenti, pari ratione tractentur, cura in uno subjecto feliciter procedens, in alijs sit frustranea. Succurrit memoriæ notabilis historia ex Suetonio depromenda: Statuit populus Romanus Antonio Musæ signum, Esculapio proximum, ob Augustum periculoſo morbo servatum, majori felicitate, quam artis peritiâ. Idem confirmat Xiphilinus Historicus Rom. sed tum is Medicus beneficio Fortunæ, vel divino usus est. Marcellus enim cum non multo post ægrotaret (consimili scil. morbo) atque eodem modo à Musâ curaretur, mortuus est, Proin medicatio est varianda ac mutanda pr-

tem.

temperamenti & causarum morbi-
ficarum diversitate, libet rem illu-
strare exemplo hydropis ascitis, quo
si decem personæ laborarent, alia res-
titui in integrum posset, ceteræ ad
oricum ablegandæ. Etsi unus idem-
que morbus, sed causarum ingens
est discrepantia, dum vel à causâ ca-
lidâ, vel frigidâ provenire queat, illa
à frigidis expugnanda, (prout obser-
vationibus Medicorum constat, ita
factum,) hæc per calida propulsan-
da. Quin & per anatomiam com-
pertum, sæpius hydropem illum cõ-
citatam à scirrhosâ dispositione E-
patis, Liënis, Pancreatis, mesenterii,
vel steatomatis ibidem delitescenti-
bus, vel Renum & Utererum ob-
structione, à calculis via intercepta,

quò minus serositates eò pertingere
valeant. Ubi hydragoga, hydrotica
& diaphoretica irrita. Accedit, quod
pauci *εὐπλάγχοι*, sed plerique viscera
corrupta habeant, exin nihil miri,
etiam paucos restitui. Unde contin-
git sæpius, ut complures aliorum
Medicorum vestigiis insistentes, eo-
rum observationibus freti, illas cir-
cumstantias non ponderantes, fal-
lantur, & curatio non ex voto suc-
cedat. Planè confido, istam litera-
riam meam confabulationem haud
fore ingratam, ad dispiciendû, quæ-
nam sit remora, quod complures
aliorum Medicorum observationes
felices imitantes, scopum assequi
nequeant, prospero successu desti-
tuti.

EPISTOLA IV. Ad Amicum.

*Discursus de, causis ob quas ad tantam vitæ longævitatē
mibi pertingere licitum.*

Um jam excesserim an-
num 82. ætatis, haud abs-
re, investigare causas,
quod tanto temporis in-
tervallo, salvus ac inco-
lumis, absque morborum pressurâ,
in hac mortali vitâ perseverare, con-
riggerit. Quin mihi obtigerit à Na-
turâ, admodum laudabilis totius
corporis constitutio, quoad omnes
partes similes & instrumentales,
indubium. In organicis, ab incuna-
bulis, inculcata structura observata,

in similibus optima temperatura
notata. Etsi in calore nativo ritè di-
sposito ac vegeto, multum momen-
ti ad vitam producendam, non ta-
men solus videtur sufficiens, quin
requirantur partes similes & in-
strumentales robustæ à naturâ con-
formatæ, quarum adminiculo, suas
ille operationes, dextrè obire valeat.
Quemadmodum enim ignis in li-
gno accensus, multò diutius flagrat
& durat, quàm in lino: & Capitane-
us in castello benè munito, quam

Nn

ruino-